

Wyrok z dnia 24 września 2009 r.

II UK 19/09

Ubezpieczony, który posiada mniej niż 15 lat okresów składkowych i nieskładkowych może skorzystać z posiadanych okresów rolnych z art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) tylko do uzupełnienia okresu wymaganego do nabycia emerytury z art. 28 tej ustawy.

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Małgorzata Gersdorf, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 września 2009 r. sprawy z wniosku Wiesława B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o wysokość emerytury, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 maja 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Pozwany organ rentowy pierwszą decyzją z 28 marca 2003 r., po wniosku Wiesława B. z 28 listopada 2002 r. o emeryturę, odmówił mu tego świadczenia. Po rozpoznaniu jego odwołania Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 22 grudnia 2004 r. przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i pozwany decyzją z 28 września 2005 r. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 listopada 2002 r., na podstawie art. 28 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (dalej: ustawa o emeryturach i rentach). Wysokość emerytury od 1 września 2005 r. ustalono na 381,53 zł, uwzględniając w okresach składkowych i nieskładkowych, łącznie 14 lat, 10 miesięcy i 15 dni, na które składały się okres służby wojskowej i okresy pracowniczego zatrudnienia. Brakujący staż emerytalny uzupełniono okresami rolnymi - prowadzenia działów specjalnych w rolnictwie, niezaliczonych przy ustaleniu prawa do renty z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników. „Okres rolny” uwzględ-

niono w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy o emeryturach i rentach. Świadczenie wyliczono na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 1 i art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach. Emerytura w myśl art. 54 nie podlegała podwyższeniu do najniższej emerytury.

W odwołaniu wnioskodawca domagał się zwykłej emerytury na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach, przy zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego okresów pracy w prowadzonym przez jego ojca zakładzie rzemieślniczym (stolarskim) oraz uwzględnienia w tym stażu okresu prowadzenia działów specjalnych (szklarni), jak też ustalenia podstawy wymiaru emerytury.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 30 stycznia 2008 r. oddalił odwołanie. Ustalił, że wnioskodawca uczył się w Technikum Samochodowym w W., naukę przerwał w 1955 r. i zaczął pomagać ojcu w zakładzie stolarskim. Od 5 listopada 1957 r. do 5 października 1959 r. odbywał służbę wojskową. Po wojsku, aż do 1963 r. nadal pomagał ojcu w zakładzie stolarskim i w tym okresie również nie została zawarta umowa o pracę. Wnioskodawca podjął przerwana naukę w Technikum i w czerwcu 1963 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Następnie w okresach od 15 stycznia 1963 r. do 31 maja 1976 r. był zatrudniony u różnych pracodawców. Od 1974 r. do końca 1990 r. prowadził działy specjalne produkcji rolnej - uprawy pod szkłem. Decyzją z 28 grudnia 1990 r. uzyskał rentę inwalidzką na podstawie art. 16 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin. Decyzją z 26 października 2004 r. przyznano wnioskodawcy emeryturę rolniczą. W uzasadnieniu oddalenia odwołania Sąd Okręgowy stwierdził, że wyliczenie przez pozwanego okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 14 lat, 10 miesięcy i 15 dni jest zgodne z art. 6 i 7 ustawy o emeryturach i rentach. Pomoc ojcu w zakładzie rzemieślniczym w latach 1955-57 i 1959-63 nie odbywała się na podstawie pracowniczego zatrudnienia i wnioskodawcy nie można również uznać jako osoby współpracującej, gdyż przepisy o obowiązku ubezpieczenia osób współpracujących z osobami wykonującymi rzemiosło na podstawie wymaganego uprawnienia przemysłowego, zezwolenia, karty rzemieślniczej obowiązują od 1 lipca 1965 r. Od tej daty okres współpracy jest zaliczany do okresów składkowych jednakże pod warunkiem zgłoszenia osoby do ubezpieczeń społecznych jako współpracującej i opłacania za nią składek. Okresów pomocy wnioskodawcy w zakładzie rzemieślniczym ojca nie można zaliczyć do okresu, od którego zależy uprawnienie do emerytury. Natomiast okres prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej należy zaliczyć do

okresów uzupełniających i tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych, od których zależało przyznanie emerytury (art. 10 ustawy o emeryturach i rentach). Wnioskodawcy zaliczono do renty z ubezpieczenia społecznego rolników 5 lat prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej. Pozostały okres rolny jest wystarczający do przyznania emerytury, jednak nie ma podstaw żądanie zaliczenia okresów prowadzenia działów specjalnych w większym wymiarze niż wymagane do ustalenia emerytury na podstawie art. 28 ustawy o emeryturach i rentach. Nie zostały spełnione warunki emerytury z art. 27 tej ustawy, skoro okres prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej mógł zostać uwzględniony tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu wymaganego do uzyskania emerytury w niższym niż zwykły okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla mężczyzny w wieku 65 lat (art. 28). Prawidłowo pozwany ustalił też wysokość emerytury uwzględniając przepis art. 56 oraz niespełnienie warunków z art. 15 ust. 1 i ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach do ustalenia podstawy wymiaru emerytury. W okresie ostatnich 20 lat przed wnioskiem wnioskodawca nie posiada 10 kolejnych lat składkowych i nieskładkowych.

Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. W uzasadnieniu oddalenia apelacji wnioskodawcy wskazał, że okres rolny nie mógł być uwzględniony w wymiarze większym niż konieczny do spełnienia warunku 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych z art. 28 ustawy o emeryturach i rentach. Nie było możliwe ustalenie podstawy wymiaru emerytury, pomimo udowodnienia w niektórych latach podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Podstawę wymiaru można ustalić jedynie na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 i ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach. Wnioskodawca po 1976 r. ma tylko okresy rolne a łącznie jego ubezpieczenie pracownicze wynosi mniej niż 20 lat (14 lat, 10 miesięcy i 15 dni) i nie jest możliwe ustalenie podstawy wymiaru również w drugim wariantcie (art. 15 ust. 6). Pominięcie okresu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez ojca było uzasadnione z przyczyn wskazanych przez Sąd Okręgowy. Okres ubezpieczenia społecznego rolników został uwzględniony w obliczeniu wysokości emerytury na zasadach przewidzianych w art. 56 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach.

Skarga kasacyjna w pierwszej podstawie (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzuciła naruszenie prawa materialnego wobec: 1. „niezastosowania zasady równości ubezpieczonych z art. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń spo-

łącznych, zgodnie z którą prawo do emerytury nabywa każdy ubezpieczony urodzony przed 1 stycznia 1949 r. po udokumentowaniu okresów składkowych i nieskładkowych i spełnieniu przesłanki wieku przy prawie do wyboru świadczenia korzystniejszego także z uwzględnieniem przepisów przejściowych ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wobec osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (art. 180, 186 ustawy o FUS), ponieważ obowiązujące przepisy nie stwarzają innych warunków aniżeli przesłanki ustawowe w nim wymienione oraz że istnieje zasada wzajemnego uzupełnienia systemów ubezpieczenia społecznego, tj. że pozostawanie w innym systemie ubezpieczenia i pobierania z niego świadczenia rentowego nie jest przeszkodą w nabyciu prawa do świadczenia pracowniczego gdy spełnione zostaną ustawowe przesłanki wieku i stażu ubezpieczeniowego pracowniczego uzupełnionego okresami ubezpieczenia rolniczego o charakterze produkcji rolnej (działy specjalne) przy czym w związku z treścią przepisów przejściowych ocenie Sądu winien być poddany warunek stwierdzonego w 1990 r. inwalidztwa i uprawnienia do renty inwalidzkiej z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej przez wnioskodawcę co nie powinno pogarszać sytuacji ubezpieczonego przy nabyciu prawa do emerytury w pełnym wymiarze z innego systemu ubezpieczeniowego jak i ustaleniu wysokości świadczenia emerytalnego”; 2. „błędnej wykładni przepisów dotyczących ustalania prawa do emerytury i obliczania jej wysokości osobom urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. z okresów podlegania różnym systemom ubezpieczeń społecznych, także pod kątem przejściowych przepisów - art. 186 ustawy z 1998 r. w związku z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o z.e.p. i ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent z 1991 r., art. 21 ust. 1 ustawy o FUS oraz art. 95, tj. pozostawania „w zbiegu” uprawnień do dwóch świadczeń przez: - przyjęcie, że dla uzyskania prawa do emerytury pracowniczego wnioskodawca nie spełnia przesłanek z art. 27 ust. 2 ustawy o FUS z 1998 r., ponieważ nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego, - niezastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 1a, art. 6 ust. 3 ustawy FUS co do okresów składkowych dotyczących okresu pracy wnioskodawcy wykonywanej w okresie, gdy nie było obowiązkowego ubezpieczenia rzemieślników, tj. art. 6.3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z FUS (...), tj. okres 1 stycznia 1955 - 2 październik 1957 oraz 5 październik 1959 - 15 stycznia 1963, - nieuwzględnienie przy ustalaniu prawa do emerytury pracowniczego przepisów przejściowych z art. 186 ustawy o FUS z 1998 r. w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z 14 grudnia 1982 r. co do przesłanek nabycia w pełnym wymiarze emerytury oraz wskutek

pominięcia uprawnień wynikających z orzeczenia o II grupie inwalidzkiej i ustalonym prawie do tego świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników, - błędną wykładnię art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury wg ustawy o FUS jak i obliczenie jej wysokości w szczególności przez: - przyjęcie braku podstaw zaliczenia okresu przy produkcji rolnej z działów specjalnych tylko w wymiarze niezbędnym do uzupełnienia okresu wymaganego do prawa i wysokości do świadczenia z art. 28 ust. 2 ustawy zamiast całego okresu składkowego i z tego tytułu (z wyjątkiem 5 lat uwzględnionych do prawa do renty z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników) w wymiarze uzupełniającym uzyskanie świadczenia pracowniczego na zasadach ogólnych, - przyjęcie, że przepis art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o FUS odnośnie ustalania podstawy wymiaru emerytury pracowniczej „na nowo” jak i co do możliwości wyboru pomiędzy dwoma możliwościami ustalenia podstawy wymiaru ma zastosowanie do osoby pobierającej wcześniej rentę z tytułu niezdolności do prowadzenia gospodarstwa rolnego (działy specjalne) dla ustalenia i wysokości nowego świadczenia jakim jest emerytura pracownicza”.

W drugiej podstawie (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarga zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy: 1. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., przez zaniechanie dokonania przez Sąd wszechstronnej analizy stanu faktycznego co do okresów pracy odwołującego się w zakładzie rzemieślniczym ojca mimo zgłoszonych na te okoliczności środków dowodowych (oświadczenia świadków) jak i dowodów z dokumentów, w tym legitymacji ubezpieczeniowej; 2. art. 5 k.p.c. i art. 212 zdanie drugie k.p.c., przez nieudzielnie wnioskodawcy występującemu bez pełnomocnika niezbędnych pouczeń co do czynności dowodnych (art. 6 k.c.) oraz celowości ustanowienia pełnomocnika procesowego ze względu na skomplikowany charakter sprawy jak i stwierdzoną orzeczeniem niesprawność wnioskodawcy, 3. art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 102, 105, 107 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 25 lipca 2005 r., „przez orzeczenie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w toku postępowania odwoławczego bez prawa zażalenia na to postanowienie, w szczególności wobec osoby mającej udokumentowane orzeczenie od 1990 r. o niezdolności do pracy”.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawy skargi kasacyjnej okazały się niezasadne i dlatego została ona oddalona. Nieważność postępowania skarga wskazała jako podstawę przysądu (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. - przed zmianą), lecz nie jako podstawę kasacyjną (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Niemniej kwestia podlega rozpoznaniu, jako że zaskarżono wyrok w całości i nieważność postępowania brana jest pod rozważenie z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Skarga nie dostrzega jednak, że nieważność postępowania obejmuje tylko ściśle określone sytuacje (art. 379 k.p.c.). Nie można uznać nieważności postępowania z powodu „uchybień” procesowych zarzuconych w podstawie procesowej skargi (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), gdyż skarżący nie został pozbawiony możliwości obrony swych praw (i tu zapewne skarżącemu chodzi o przyczynę nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c.). Skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania, stąd nie jest zasadny zarzut naruszenia zasady dostępu do sądu „wobec pouczenia (skarżącego) po ogłoszeniu wyroku, że w sprawie o przyznanie emerytury skarga kasacyjna nie przysługuje”. Zarzuty procesowe skargi mają znaczenie, gdy naruszenie przepisów postępowania miało istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można stwierdzić takiej zależności w związku z zarzutami podstawy procesowej skargi. Przede wszystkim dlatego, że przepis art. 233 § 1 k.p.c. bezpośrednio dotyczy oceny dowodów i w konsekwencji ustaleń stanu faktycznego, zatem nie może być podstawą skargi kasacyjnej z racji ograniczenia zawartego w art. 398³ § 3 k.p.c. Tym bardziej łącznie z art. 382 k.p.c., albowiem ten przepis może być naruszony wtedy, gdy sąd pomija określony materiał dowodowy, ale tylko ten, który został przeprowadzony w postępowaniu sądowym, a nie dowody których sąd nie przeprowadził mimo wniosku strony (wówczas znaczenie mogą mieć zarzuty naruszenia art. 217 k.p.c. i art. 227 k.p.c.). Błędne założenie przyjęto przy zarzucie naruszenia art. 5 k.p.c. i art. 212 zdanie drugie k.p.c., jako że nawet przed zmianą procedury polegającą na wzmocnieniu zasady kontradyktoryjności przepis art. 5 k.p.c. nie dozwalał sądowi na zastępowanie strony w zgłaszaniu określonych dowodów, albowiem sąd nie powinien angażować się w tej sferze po żadnej stronie sporu. Zmiana art. 5 k.p.c. w 2005 r. zasadę tę jedynie wzmocniła, skoro pouczenia sądu mogą być tylko „niezbędne” i „w razie uzasadnionej potrzeby”. Podobnie jest w przypadku art. 212 zdanie drugie k.p.c., gdyż i z niego nie wynika, że sąd ma udzielać stronie niezbędnych

pouczeń co do czynności dowodowych (art. 6 k.c.). Sprawa była rozpoznawana ponownie po uchyleniu przez drugą instancję. Strona wszczynająca i prowadząca postępowanie ma dowieść swych racji sama lub z pomocą fachowego pełnomocnika, może też wystąpić o pełnomocnika z urzędu. Ta ogólna uwaga wynika z konieczności odwrócenia argumentacji i wskazania, że angażowanie się sądu może polegać co najwyżej na udzieleniu niezbędnych pouczeń lub zwróceniu uwagi na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego. Sytuacja wnioskodawcy, charakter sprawy i jej przebieg, mogłyby być ocenione przez Sąd jako niestwarzające sytuacji uzasadniającej potrzeby z art. 5 i 212 k.p.c. Równie ogólny, a przede wszystkim niezasadny, jest zarzut naruszenia art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 102, 105 i 107 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż skarżący powołuje się na przepis art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c., który pozwala wnieść zażalenie do sądu drugiej instancji, a nie do Sądu Najwyższego. Zażalenie do Sądu Najwyższego nie przysługuje na odmowę zwolnienia od kosztów przez sąd drugiej instancji (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 31 marca 2009 r., SK 19/08, OTK-A 2009 nr 3, poz. 29). Niezależnie od tej zasadniczej oceny zarzut ten nie wykazuje, iżby odmowa zwolnienia od kosztów sądowych miała wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

W zakresie podstawy materialnoprawnej w pierwszej kolejności ocenić należy jako niezasadny zarzut niezastosowania „art. 6 ust. 1 pkt 1a, art. 6 ust. 3 Ustawy FUS”, gdyż w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie ma przepisu art. 6 ust. 1 pkt 1a, natomiast przepis art. 6 ust. 3 tej ustawy jest na tyle ogólny, że w sporze nie ma znaczenia. Zapewne skarżącemu chodzi o przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1a i 3 tej ustawy, jednak oba dotyczą zatrudnienia pracowniczego (pkt 3 zatrudnienia młodocianych). Tymczasem w sprawie ustalono, że skarżący nie był zatrudniony jako pracownik w zakładzie stolarskim (rzemieślniczym) jego ojca. Ustalenia stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok, są dla Sądu Najwyższego wiążące (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), zwłaszcza, że jak wskazano podstawa procesowa skargi ich nie podważyła (art. 398³ § 1 pkt 2 i art. 398³ § 3 k.p.c.).

Nie jest uprawnione podstawowe w sprawie założenie, że okres składkowy 14 lat i 8 miesięcy powszechnego ubezpieczenia społecznego mógł zostać uzupełniony okresami rolnymi z art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do 25 lat stażu emerytalnego wymaganego do emerytury zwykłej (powszechnej), przysługującej na podstawie art. 27 tej ustawy. Dobrodziejstwo uzupełnienia brakującego stażu eme-

rytalnego w systemie powszechnym (okresów składkowych i nieskładkowych) okresami rolnymi z art. 10 ustawy o emeryturach i rentach nie idzie dalej, jak tylko do uzupełnienia pierwszego wymaganego okresu emerytalnego określonego dla emerytury niepełnej w art. 28 ustawy o emeryturach i rentach, czyli do 20 lat, a nie aż do 25 lat - czyli do zwykłego stażu emerytalnego z art. 27. Skład rozpoznający skargę podziela wcześniejsze stanowisko Sądu Najwyższego przyjęte w wyroku z 5 września 2008 r., II UK 364/07 (LEX 496397), które syntetycznie wyraża już tylko sama jego teza: „Przepis art. 10 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe, które mają decydujące znaczenie przy ocenie uprawnień emerytalnych ustalanych na podstawie przepisów tej ustawy (art. 5-7), okresami składkowymi rolniczego ubezpieczenia społecznego, prowadzenia lub pracy w gospodarstwie rolnym do rozmiaru najbliższego (kolejnego) stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia określonych uprawnień emerytalnych. Oznacza to, że jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe nie przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami wskazanymi w art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach jedynie w celu nabycia prawa do tzw. niepełnej emerytury na podstawie art. 28 tej ustawy. Natomiast, jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami, o jakich mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, dla nabycia pełnych uprawnień emerytalnych (np. na podstawie art. 27 lub art. 29 ustawy)”. Podobnie orzeczono w wyroku z 3 grudnia 2004 r., II UK 59/04 (OSNP 2005 nr 13, poz. 195), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że: „przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) dopuszcza wyjątkowo możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym tak jak okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych. Aprobowana norma oznacza więc, że ubezpieczony, który posiada mniej niż 15 lat okresów składkowych i nieskładkowych może skorzystać z posiadanych okresów rolnych z art. 10 ustawy emerytalnej tylko do uzupełnienia okresu wymaganego do emerytury z art. 28 (tzw. najniższej). Dłuższe okresy rolne, w tym nawet prowadzenie działów specjalnych, nie mają znaczenia, gdyż nie mogą składać się na emeryturę w systemie powszechnym (pracowniczą) w sytuacji, gdy zainteresowany pozostawał w tym ubezpieczeniu mniej niż 15 lat”.

Oceny powyższej nie zmienia zasada „równego traktowania wszystkich ubezpieczonych” wyrażona w art. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jako że odnosi się do ubezpieczonych w systemie powszechnym, natomiast rolnicy byli i są objęci odrębnym systemem ubezpieczenia (art. 5 ust. 1 tej ustawy). Przepis art. 10 ustawy emerytalnej ma tu więc znaczenie szczególne, którego granice zastosowania wyraźnie zostały określone. Nie jest więc uprawnione domaganie się jednakowego (zaliczalnego) traktowania okresów rolnych w zakresie świadczeń z ubezpieczenia powszechnego.

Skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), który orzekał w granicach przedmiotu sprawy. Przedmiot rozstrzygnięcia wyznaczał wniosek o emeryturę i decyzja pozwanego. We wniosku ani w decyzji pozwanego, jak również na żadnym etapie postępowania sądowego nie wystąpiło żądanie „ustalenia prawa do emerytury pracowniczej” według „przepisów przejściowych z art. 186 Ustawy o FUS z 1998 r. w związku z art. 27 ust. 1 Ustawy z 14.12.1982 r.". Skoro przedmiot sprawy nie obejmował rozpoznania wniosku opartego na podstawie tych przepisów, które wymagają przy tym odrębnych ustaleń oraz analizy prawnej, to nie może być również rozważany przez Sąd Najwyższy. Innymi słowy, zarzut skargi jest tu bezprzedmiotowy wobec braku jakiegokolwiek rozstrzygnięcia (pozytywnego lub negatywnego), przy tym trudno stwierdzić, iżby skarżący w tej sprawie dochodził emerytury na podstawie szczególnych „przepisów przejściowych”.

Co do wysokości emerytury, to jest ona pierwszym świadczeniem uzyskanym przez skarżącego w systemie powszechnym i stąd ustalono ją od nowa. Skarżący nie miał wcześniej renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie ustawy o emeryturach i rentach, lecz miał rentę z ubezpieczenia społecznego rolników, stąd nie możliwe było ustalenie podstawy wymiaru emerytury w systemie powszechnym na podstawie renty z ubezpieczenia społecznego rolników (art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach dotyczy osoby, która wcześniej miała ustalone prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w systemie powszechnym). Ustalana na nowo podstawa wymiaru podlegała zatem reżimowi z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach. Pierwszy wariant nie może być uwzględniony z braku podstawy wymiaru składek w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę (art. 15 ust. 1). Nietrafnie skarżący przywołał uchwałę Sądu Najwyższego z 20 lipca 2006 r., II UZP 9/06, gdyż określona w niej możliwość ustalenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie wymiaru renty od-

nosi się do ubezpieczonych, którzy mieli rentę z ubezpieczenia powszechnego. Natomiast co do drugiego wariantu ustalenia podstawy wymiaru (z art. 15 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach), to nie był dopuszczalny, gdyż skarżący nie posiada 20 lat ubezpieczenia w systemie powszechnym.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.

=====